

Metsäkatoasetuksen edellyttämien tietojen kulku ruokaketjussa

Metsäkatoasetuksen edellyttämien tietojen kulku ruokaketjussa

EU:n metsäkatoasetuksen (EU Deforestation Regulation, EUDR) tavoitteena on minimoida unionin osuus maailmanlaajuisen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen. Se asettaa tiukat vaatimukset tuotteen tai raaka-aineen alkuperän osoittamiseksi. Lisäksi se edellyttää eräkohtaista Due diligence (DD) -vakuutusta EU-komission TRACES-järjestelmään tuotteen tai raaka-aineen markkinoille saattamisesta.

Food Data Finland -kasvumoottorihankkeen kehitysprojektissa laadittu ratkaisuehdotus tarjoaa keinoja, joilla yritykset voivat vastata metsäkatoasetuksen vaatimuksiin lyhyellä aikavälillä. Se myös huomioi tiedonkulun skaalautumisen muita voimaantulevia lainsäädännön vaatimuksia ajatellen. Suomen kilpailukyvyyn ja yritysten kustannustehokkuuden kannalta on tärkeää, ettei jatkossa jokaista nopeasti muuttuvan lainsäädännön tuomaa tietovaatimusta lähdetä ratkomaan erikseen. Siksi ehdotus tarjoaa myös tulevaisuuden ratkaisun, joka perustuu koko toimitusketjun kattavan standardin käyttöönotolle.

Tuotteiden perustietojen tietomalli

on ehdotus siitä, missä muodossa metsäkatoasetuksen edellyttämiä perustietoja voitaisiin ketjussa jakaa. Tietomalli pohjautuu GS1:n GDSN-tuotetietostandardin hyödyntämiseen.

Ratkaisuehdotukset eräkohtaisen tiedon jakamiseen

Ratkaisuehdotuksissa keskeistä on tiedon jakamisen yhdenmukaistaminen ja automatisointi, jolloin manuaalinen työ vähenee, tiedonsiirto tehostuu ja tiedon luotettavuus paranee.

Ehdotukset sisältävät neljä pääkohtaa:

- Asianmukaisten huolellisuusvakuutusten (DD-vakuutus) tekeminen TRACES-järjestelmässä API-rajapintojen kautta automatisoidusti
- TRACES-järjestelmästä saatujen viite- ja verifiointinumeroiden välittäminen tehokkaasti toimitussanomilla
- Jos sähköiset sanomat eivät ole käytössä, tietojen lisääminen lavalapuille tai lähetytdokumenteille 2D-koodien avulla, jotta ne ovat koneluettavassa muodossa
- EPCIS-standardin käyttöönotto mahdollistamaan toimitusketjun tapahtumatietojen kerääminen, hallinta ja jakaminen standardoidusti ja joustavasti eri osapuolten välillä – myös tulevien lainsäädäntöjen tietovaatimuksia ajatellen.

Kehittämisen toteutus on jaettu kolmeen vaiheeseen

Metsäkatoasetuksen tietovaatimusten toteuttaminen vaatii koko ruokaketjulta muutoksia prosesseihin, tiedonkeruuseen sekä tiedonvälittämiseen kauppakumppaneiden kesken. Asetuksen tiukka aikataulu ja toistaiseksi avoimet kysymykset johtavat siihen, että sen vaatimukseen on käytännössä mahdotonta vastata annetussa aikataulussa. Tämän takia ratkaisu on jaoteltu toteuttamisen tiekartalla kolmeen eri vaiheeseen.

Vaihe I: Minimitoteutus

Kuvaa heti tehtäviä toimenpiteitä, joilla eri osapuolet valmistautuvat vastaamaan asetuksen asettamiin vaatimuksiin mahdollisimman kattavasti. Sisältää muun muassa tiedon keräämistä ja tietoteknisten valmiuksien kehittämistä.

Vaihe II: Yhtenäinen tiedonsiirto

Kuvaa eri osapuolilta edellytettäviä toimenpiteitä, jotta toimiala voi vastata asetuksen vaatimukseen tehokkaasti. Keskeistä on tiedon yhdenmukainen välitys ruokaketjussa ja toimintojen automatisointi.

Vaihe III: Skaalautuva ratkaisu

Kuvaa ratkaisua, jolla yritykset voivat vastata tulevaisuudessa myös muihin uusiin lainsäädännön vaatimuksiin. Keskeistä on kulloinkin tarvittavan tiedon kulku ruokaketjussa digitaalisessa muodossa ja yhtenäisten toimintamallien ulottuminen myös alkutuotantoon.

Projektin esittely

Food Data Finland -kasvumoottorihanke kokoaa yhteen alkutuotannon, teollisuuden ja kaupan toimijat kehittämään globaaleihin GS1-standardeihin pohjautuvaa, dataa hyödyntävää ruokaketjua. Hanke tuo Suomen ruokaketjun datayhteistyöhön konkretiaa yhdessä toteutettavien kehitysprojektien kautta.

GS1 Finland käynnisti maaliskuussa 2024 hankkeeseen kuuluneen kehitysprojektin Metsäkatoasetuksen edellyttämien tietojen kulku ruokaketjussa. Projektin tarkoituksena oli auttaa suomalaisen ruokaketjun toimijoita vastaamaan EU:n metsäkatoasetuksen tieto- ja datavaatimuksiin. Projektissa tunnistettiin metsäkatoasetuksen vaatimat tiedot, joita toimijoiden alkutuotannosta kauppaan tulee pystyä keräämään, tuottamaan ja jakamaan. Lisäksi siinä kartoitettiin yritysten prosesseihin, toimintamalleihin ja järjestelmiin tarvittavia muutoksia ja arvioitiin niiden kustannus- ja työmäärävaikutuksia.

Elokuussa 2024 valmistuneen projektin tuotoksina syntyi ratkaisuehdotus, metsäkatoasetuksen edellyttämien perustietojen tietomalli sekä tietovirtakuvaus. Tavoitteena oli laatia kokonaisuus, joka tukee Suomen ruokaketjun toimijoiden vastuullista toimintaa ja kilpailukykyä.

Kiitämme seuraavia yrityksiä aktiivisesta osallistumisesta kehitysprojektiin

Kiitämme seuraavia toimialaliittoja asiantuntija-avusta projektin aikana

